

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SIEDLCE NA LATA 2015-2020

WSTĘP

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadanie to obejmuje opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie; prowadzenie poradnictwa i interwencji; zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ma na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu ich problemów związanych z przemocą w rodzinie, poprzez zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska.

Przemocą w rodzinie określane jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkom/członkowi rodziny naruszające godność oraz podstawowe prawa i wolności, powodujące cierpienie i szkody. Z definicji terapeutycznej wyróżnić można przemoc fizyczną, psychiczną, seksualną oraz materialną (ekonomiczną).

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń, czy zabójstw.

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w dysfunkcyjnych środowiskach. Tymczasem, jak wynika z obserwacji przedstawicieli służb interweniujących w ramach procedury „Niebieskie Karty”, dotyka ona rodzin o różnym statusie materialnym i społecznym.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2015r. poz. 1390)
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn.zm.),

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 594, z późn. zm.).

Program jest spójny z następującymi Programami:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020,
- Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011- 2016,
- Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011 – 2015,
- Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii 2011 – 2016.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NA TERENIE GMINY

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem o szerokiej skali i stanowi znaczny problem społeczny. Ma to swoje potwierdzenie w badaniach społecznych oraz w statystykach służb i instytucji powołanych do rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie.

Należy zaznaczyć, że wszystkie przedstawione wyniki i dane mają charakter szacunkowy. Przemoc w rodzinie jest, bowiem zjawiskiem trudnym do zbadania, z uwagi na swoją specyfikę. Zdarza się również, że osoby dotknięte przemocą nie zgłaszają przemocy lub po zgłoszeniu wycofują zeznania. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków. Statystycznie większość osób doznających przemocy w rodzinie stanowią kobiety, przy czym pośrednio przemocy doznają dzieci będąc jej świadkami.

Z danych krajowych wynika, że prawie 2/3 Polaków (ok. 64%) zna w swoim otoczeniu, sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy. Przynajmniej jednej z form przemocy, ze strony członka rodziny, doświadczyło 36% badanych Polaków.

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Na dzień 31.12.2014 roku gmina Siedlce liczyła 17 512 mieszkańców. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach wynosiła 703, w tym 351 kobiet. Z prawem do zasiłku było 100 osób, w tym 46 kobiet.

Jak wynika z zapisów w elektronicznym Systemie Wspomagania Dowodzenia Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach w 2014 r. policjanci na terenie gminy Siedlce podejmowali 978 interwencji policyjnych (2013 r. – 922, 2012 r. - 734), z czego 202 zakwalifikowano jako interwencje domowe (2013 r. - 176, 2012 r. - 172), w wyniku których założono 50 „Niebieskich Kart”. Pozostałe interwencje miały miejsce na terenie prywatnym lub w miejscu publicznym. Przedstawione dane jednoznacznie wskazują na duży wzrost interwencji domowych w 2014 roku w stosunku do lat poprzednich.

Z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że sprawcami przemocy w rodzinie są głównie mężczyźni, w zdecydowanej większości będący pod wpływem alkoholu. W 2014 roku spośród wszystkich 51 osób podejrzanych o stosowanie przemocy- 46 to mężczyźni.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2014 roku przeprowadzono 26 postępowań wobec osób zgłoszonych z terenu gminy z problemem alkoholowym, z tego do sądu skierowano 9 wniosków o wszczęcie postępowania w celu nałożenia obowiązku leczenia odwykowego. Wystąpiono 12 razy o opinie biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia. Przeprowadzono 15 rozmów motywacyjnych z osobami zgłoszonymi do GKRPA. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2014 roku skorzystało z pomocy społecznej 449 rodzin, w tym 2 rodziny z powodu przemocy w rodzinie. Dane te jednak nie odzwierciedlają rzeczywistej skali

problemu ze względu na ukrywanie faktu występowania przemocy. Rodziny z problemem przemocy korzystają z pomocy poradnictwa psychologicznego i prawnego dostępnego w gminnym Punkcie Konsultacyjnym.

W szkołach na terenie gminy Siedlce zanotowano także akty przemocy fizycznej i psychicznej wśród dzieci i młodzieży. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to wyśmiewanie, czy też poniżanie, wyzywanie.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania. W środowisku wiejskim jest nadal niska wiedza na temat przemocy, co powoduje swoiste przyzwolenie społeczne dla nagannych działań osób stosujących przemoc i niejednokrotnie obarczanie winą osoby doznającej przemocy.

W 2015 roku na potrzeby opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych została przeprowadzona ankieta badająca opinie mieszkańców gminy Siedlce na temat lokalnych uwarunkowań i problemów społecznych występujących w gminie. Respondenci zostali wybrani w sposób losowy. Badaniami objęto między innymi: radnych, sołtysów, rodziców uczniów zespołów oświatowych i klientów Urzędu Gminy. Przygotowano 175 ankiet, zwrócono 143 wypełnione ankiety. W rezultacie w badaniach wzięło udział 143 mieszkańców. Jak wynika z analizy ankiet, przemoc w rodzinie jest postrzegana jako jeden z ważnych problemów społecznych. Na pytanie „Czy dostrzega Pan/Pani niżej wymienione problemy społeczne?” - 66 respondentów zaznaczyło „TAK” przy przemocy w rodzinie, 34 uznało, że „NIE”, natomiast 45 osób zaznaczyło „NIE WIEM”. Dane te potwierdzają, że 46% badanych zauważa problem, ale ponad 30% ankietowanych nie wie o jego występowaniu, co potwierdza niską świadomość na temat form i przejawów przemocy. Mimo niskiej świadomości, aż 65% badanych wskazuje przemoc w rodzinie jako najważniejszy do rozwiązania problem społeczny w gminie. Tuż za nim wskazano na alkoholizm i narkomanię, bezrobocie i ubóstwo.

DANE DOTYCZĄCE REALIZACJI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” W LATACH 2012-2014

LICZBA	ROK		
	2012	2013	2014
procedur „Niebieska Karta” kontynuowanych z poprzednich okresów	0	29	27
przekazanych do przewodniczącego zespołu formularzy „Niebieska Karta- A”	43	37	52
rodzin, wobec których więcej niż jeden podmiot wszczął procedurę „Niebieskie Karty”	0	0	0
osób wskazanych w formularzu „Niebieska Karta- A” jako sprawcy przemocy	43	37	52
osób wskazanych w formularzu „Niebieska Karta- A” jako doznający przemocy	43	37	52
wypełnionych formularzy „Niebieska Karta- C”	38	39	40
wypełnionych formularzy „Niebieska Karta- D”	31	36	30
powołanych Grup Roboczych	43	37	46
posiedzeń Grup Roboczych	156	131	180
posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	23	26	27
zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem: w tym:	2	39	44
- z powodu ustania przemocy oraz zrealizowania planu pomocy rodzinie	2	31	37
- braku przesłanek do wszczęcia procedury	0	8	7

W latach 2012-2014 spośród wszystkich 132 formularzy „Niebieska Karta- A” przekazanych do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego - 1 karta została sporządzona przez przedstawiciela oświaty i 1 przez pracownika służby zdrowia, pozostałe przez policję. W ostatnim 2014 roku spośród 53 osób, wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, 49 – to kobiety.

III. WNIOSKI I REKOMENDACJE DLA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2015-2020.

Wieloletnie doświadczenie samorządu gminnego a konkretnie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także wyniki badań oraz analiza statystyk i sprawozdań wskazują, że problem przemocy w rodzinie jest w dalszym ciągu niezwykle istotny, a ogólna skala zjawiska jest duża.

Istnieje zatem wiele ważnych kwestii, które charakteryzują zjawisko przemocy w rodzinie, a ich znajomość powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w skutecznych działaniach na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania temu zjawisku.

Konieczne jest rozpowszechnianie wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Należy obalać stereotypy i mity dotyczące przemocy i agresji, poprzez programy edukacyjne, jak również współorganizację kampanii społecznych czy upowszechnianie wiedzy na temat przeciwdziałania przemocy przez Internet. Warto więc zamieszczać treści edukacyjno-informacyjne, dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie oraz odnośniki do innych stron internetowych zajmujących się problematyką przemocy.

Należy kontynuować szkolenia dla różnych grup zawodowych m.in.: pedagogów, nauczycieli, policjantów, pracowników organizacji pozarządowych, pracowników socjalnych. Szkolenia powinny nie tylko zwiększać wiedzę na temat przemocy w rodzinie, ale także uczyć praktycznych umiejętności - szczególnie umiejętności społecznych, psychologicznych, a nawet wychowawczych. Istotna jest również możliwość wymiany doświadczeń. Korzystne byłoby, żeby szkolenia interdyscyplinarne z zakresu przemocy w rodzinie stanowiły początek dla integracji środowiska na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

IV. CELE PROGRAMU

Cele główny: **PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SIEDLCE.**

Lp	Cele szczegółowe	Działania	Wskaźnik osiągnięcia celu - liczba	Realizatorzy
1	Identyfikacja zjawiska przemocy w rodzinie w gminie	Systematyczne monitorowanie zjawiska przemocy	- przekazanych formularzy „Niebieska Karta- A” do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego - osób wskazanych w formularzu „Niebieska Karta- A” jako sprawcy przemocy - osób wskazanych w formularzu „Niebieska Karta- A” jako doznający przemocy - wypełnionych formularzy „Niebieska Karta- C” - wypełnionych formularzy „Niebieska Karta- D”	GOPS, Komenda Miejska Policji, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe

			- zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem: w tym: z powodu ustania przemocy oraz zrealizowania planu pomocy rodzinie	
			- interwencji policyjnych; w tym interwencji domowych	
2	Zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego	- osób korzystających z pomocy psychologicznej; - osób korzystających z pomocy prawnej;	GOPS, Komenda Miejska Policji, GKRPA organizacje pozarządowe, Urząd Gminy, inne podmioty
		Inicjowanie powstawania grup wsparcia dla rodzin dotkniętych przemocą	- grup wsparcia - osób uczestniczących w grupach wsparcia - miejsc, gdzie funkcjonują grupy wsparcia	
		Współpraca z organizacjami pozarządowymi	- inicjatyw - osób korzystających z pomocy organizacji	
3	Podnoszenie poziomu świadomości i uwrażliwienie mieszkańców na występowanie zjawiska przemocy w rodzinie	Upowszechnianie informacji na temat przemocy	- informacji dotyczących przemocy - umieszczonych / znajdujących się na stronie internetowej - osób biorących udział w szkoleniach i konferencjach z zakresu przemocy	GOPS, Komenda Miejska Policji, placówki oświatowe, Urząd Gminy inne podmioty
		Wspieranie kampanii społecznych i akcji edukacyjnych	-pozyskanych i rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych	

V. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ.

Wszystkie działania wskazane w Programie realizowane będą w latach 2015 - 2020.

VI. ZASOBY GMINY SIEDLCE W ZAKRESIE REALIZACJI PROGRAMU:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Komenda Miejska Policji,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny
- Placówki Oświatowo-Wychowawcze
- Punkt Konsultacyjny
- Organizacje pozarządowe

VII. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Siedlce oraz z innych źródeł.

VIII. Monitoring i sprawozdawczość.

Monitoring Programu prowadzony będzie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i obejmować będzie pozyskiwanie danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Ponadto w ramach rocznego sprawozdania z działalności, GOPS przedstawiać będzie Radzie Gminy w terminie do 30 czerwca każdego roku sprawozdanie z realizacji Programu.